

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
دانشکده پزشکی

پایان نامه
برای دریافت درجه دکتری حرفه ای در رشته پزشکی

موضوع

درک چگونگی تاثیر آموزش در کارگاه های مهارت بالینی بر فرآیند انتقال دانشجو از مرحله یادگیری به عمل

استاد راهنما:
زهرا تذکری

اساتید مشاور:
دکتر نسرين فولادی - علی عابدی

نگارش:
آنیئا آذر کلاه

سال تحصیلی: ۱۳۸۴-۸۵

شماره پایان نامه: ۰۲۲۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

پدر عزیزم؛

محکم ترین و استوارترین پشتوانه ام
به پاس لحظه لحظه آسایش و آرامش زندگیم.

تقدیم به:

مادر عزیزم؛

همراه همیشگی لحظات پر فراز و نشیب زندگیم
به پاس تمام زحمات و شب زنده داریهایش.

تقدیم به

همسر عزیزم؛ معصوم

که در تمامی این سالها با عشق و محبت بی

دریغش صبورانه یاریم داد

تقدیم به :

خواهران عزیزم ؛ ندا و لادن

که به پشتوانه آنها لحظات سخت غربت را

پشت سر گذاشتم

تقدیم به :

برادر عزیزم ؛ مهدی

به پاس همه همراهی ها و دلگرمی هایش

تقدیم به :

اساتید ارجمند؛

سرکار خانم زهرا تذکری

خانم دکتر نسرین فولادی

جناب آقای علی عابدی

سرکار خانم لیلا داداشی

به پاس راهنمایی های ارزنده و ذوق و باریک بینی که در تألیف این
پایان نامه مبذول داشتند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	
فصل اول : مقدمه و اهمیت موضوع	
مقدمه	۲
تاریخچه آموزش پزشکی ایران پس از اسلام	۲
آموزش پزشکی پیش از انقلاب اسلام	۳
کیفیت آموزش پزشکی پس از انقلاب اسلامی	۳
شیوه های آموزشی در علوم پزشکی	۴
روش های کسب مهارت عملی	۵
بیان مساله	۷
مراحل برنامه ریزی و اجرا برای راه اندازی یک بخش مهارت های بالینی	۷
تاریخچه	۱۰
مزایای آموزش مهارت های بالینی در یک مرکز مهارت های بالینی	۱۰
اهمیت موضوع	۱۲
اهداف پژوهش	۱۴
فصل دوم: فلسفه هدایت کننده مطالعه و بررسی متون	
فلسفه هدایت کننده	۱۶
مروری بر مطالعات انجام شده	۱۷
فصل سوم: مواد و روشها	
روش پژوهش	۲۳
روش نمونه گیری	۲۳
حجم نمونه	۲۴
روش گردآوری اطلاعات	۲۴
روش تجزیه و تحلیل داده ها	۲۵
اخلاقیات پژوهش	۲۶
فصل چهارم: نتایج	
نتایج پژوهش	۲۹
نمونه ای از مراحل تجزیه و تحلیل اطلاعات	۲۹
رفتارهای فردی موثر بر یادگیری	۳۷
عوامل کاهنده یادگیری	۴۰
پیشبرنده های یادگیری	۴۳
نتایج آموزش در کارگاه CSC	۴۶
توضیح نمودار فرآیند اجرای برنامه CSC	۵۳
فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری	
بحث پیرامون یافته ها	۵۵
نتیجه گیری نهایی بر اساس سوالات پژوهش	۶۸
پیشنهادات	۷۰
خلاصه انگلیسی	۷۱
منابع	۷۲

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳۲	جدول شماره ۱-۴
۳۳	جدول شماره ۲-۴
۳۴	جدول شماره ۳-۴
۳۵	جدول شماره ۴-۴
۳۶	جدول شماره ۵-۴

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۵۳	نمودار فرآیند اجتماعی گذر دانشجو از یادگیری به عمل
۵۶	نمودار طبقات حیطه روانی - حرکتی

ABG: Arterial Blood Gas

CPR: Cardio Pulmonary Resuscitation

CSC: Clinical Skill Center

E: Extern

I: Intern

LP: Lumbar Puncture

T: Teacher

چکیده

مقدمه: یکی از ویژگیهای آموزش علوم پزشکی لزوم یادگیری مهارتهای عملی در کنار حیطه های دانشی و نظری می باشد. این خصوصیت دانش پزشکی باعث شده است تا از دیرباز دانشجویان، پا به پای استادان خود در بیمارستانها و بر بالین بیماران به مشاهده و تمرین مهارتهای عملی لازم بپردازند. در دهه اخیر با علمی تر شدن فرایند آموزش و اهمیت ارزشهای مطرح در اخلاق پزشکی (رعایت حقوق بیمار)، روشهای سنتی مورد سوال قرار گرفته اند و در حال حاضر در سرتاسر دنیا برنامه های تمرین عملی روی مانکن فراهم شده است و مراکز مهارتهای بالینی (CSC) بدین منظور راه اندازی شده است. با توجه به اینکه برنامه های عملی CSC به تازگی در دانشگاه راه اندازی شده و از آنجائی که یک مرکز مهارت بالینی برای موفقیت نیاز به انعطاف پذیری در طراحی و تصحیح دوره های آموزشی دارد بر آن شدیم تا چگونگی تاثیر آموزش در CSC را بر فرآیند انتقال دانشجو از مرحله یادگیری به عمل بررسی کنیم.

مواد و روشها: این مطالعه یک مطالعه کیفی بوده است و جهت جمع آوری داده ها از نمونه گیری مبتنی بر هدف استفاده شده است. از طریق مصاحبه نیمه ساختاری اطلاعات گردآوری شد و در مجموع با ۲۳ نفر (۴ نفر مدرس، ۱۰ نفر کارورز، ۹ نفر کارآموز) مصاحبه به عمل آمد. با استفاده از آنالیز محتوی، تحلیل داده ها از طریق کدگذاری انجام شد و دو مرحله کد گذاری را طی کرد: کدگذاری باز و کدگذاری محوری

نتایج: ۴ طبقه اصلی شامل رفتارهای فردی مؤثر بر یادگیری، عوامل کاهنده یادگیری، پیشبرنده های یادگیری و نتایج آموزش در CSC از داده های کدگذاری شده بدست آمد که همگی در فرآیند انتقال دانشجو از یادگیری به عمل اثرگذاری باشند. بر طبق داده های مطالعه یادگیری و کسب مهارت بالینی ارتباط مستقیم با عواملی چون ایجاد انگیزه در دانشجو، نظارت اساتید بر روند آموزش و کسب مهارت، مطالعه قبلی دانشجو، کاربرد تجهیزات پیشرفته، استمرار کارگاه، اصلاح زمان بندی، تناسب تعداد شرکت کنندگان با تجهیزات و... دارد

بحث و نتیجه گیری: نتایج حاصل از داده ها نشان میدهد که آموزش بالینی مؤثر فرآیندی است چند بعدی و مانند هر برنامه آموزشی دیگری نیازه برنامه ریزی صحیح و محیط مناسب و توجه به کلیه ابعاد آن دارد.

واژه های کلیدی: آموزش، کارگاه CSC، فرایند، کارائی بالینی

فصل اول

مقدمه و اهمیت موضوع

مقدمه :

دغدغه جستجوی حقیقت ، نیاز ضروری و فوری به رفع درد از خود ، حس همدردی و تلاش جهت رفع درد دیگران ، عشق و علاقه بی انتها به زندگی و شادابی و گریز طبیعی از مرگ و بیماری ، همه و همه ، دست به دست هم دادند تا دانش پزشکی ، بسیار زود و احتمالاً بسیار زودتر از دانش های دیگر متولد شود و بستر و زمینه ظهور دانش های دیگر را به تدریج فراهم نماید. دلایل بی شماری وجود دارد که ثابت می کند بیماری از زمان پیدایش حیات در روی زمین وجود داشته و بر دیرینه شناسان محقق شده است که از

صدها میلیون سال پیش نظیر چنین بیماریهایی که امروزه مردم به آن دچار می شوند ، در بین جانوران متداول بوده است. حتی باکتریهایی که موجب بیماری های عفونی گوناگون می شوند ، در زمانهای بسیار قدیم وجود داشته اند و در حال حاضر آنها را به صورت سنگواره در لایه های صخره هایی که به عقیده زمین شناسان قدمت آنها به ۵۰۰ میلیون سال می رسد، می توان دید. (۱)

چنین حدس می زنند که دانش پزشکی هزاران قرن پیش ، هنگامی که آدمیان در میان جنگل ها زندگی می کردند پیدایش یافته است . در آن اعصار شعور و غریزه طبیعی انسان ، کاشف خواص درمانی بعضی از گیاهها بوده و بدین ترتیب اصول تداوی که مرهون این کشفیات و تجربه های اولیه می باشد، با کمک افراد با ذکاوت بنیان گذاشته شده است.(۱)

تاریخچه آموزش پزشکی ایران پس از اسلام :

دانشگاه جندی شاپور تا قرن چهارم هجری برپا بود ، لیکن با انتشار اسلام از رونق آن کاسته شد. در دوران عباسیان آموزش پزشکی بیمارستانی به بغداد منتقل شد و در نتیجه اولین بیمارستان بغداد به نام بیمارستان عضدی تأسیس شد. آموزش پزشکی در این دوران ابتدا به صورت دوره های مقدماتی علوم مختلف و پس از آن بر بالین بیمار و در بیمارستانها ارائه می شد. با ظهور پزشکان برجسته ایرانی مانند رازی ، ابن سینا و دوران طلایی دیگری در تاریخ پزشکی ایران آغاز شد. یادداشت وضعیت بیماران و نوشتن شرح حال آنها ، تدوین روش